

Ἄλλες ἀκόμα ὀνομασίες τοῦ ἀργαλειοῦ: **λάκκος** καὶ **γούβα**.

ἀροστοίρι κτλ. Καμιὰ σκίση μὲ τὸ **ἀρομόξω**. Εἶναι **ἐρμη** (ἄρμη) ἀπὸ τ'αἶρο, δηλ. ἀλατισμένος ἄρρος κτλ. **ἀρμυρίδα** κτλ. λέγεται καὶ **ἀρμυρήθρα**. Ἐμεῖς τὸ λέμε **κρίταμο** (τό).

ἀρπακτικοῦ ἔχι βέδκια ἀλλὰ **ἀρπακτικοῦ**. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ποτὲ, μὴ ποτὲ δὲ λέει **κτ** καὶ πάρτε το ἀπόφαση.

ἀσκομαχῶ κτλ. δὲν ἔχει σκίση μὲ τὸ **ἀσκῶ** ἀλλὰ μὲ τὸν **ἀσκῶ**, ἀνοικοκλειοὺν τὰ πλερόνια μου σάν ὁ ἀσκὸς τῆς φυσούνας τῷ σιδεράδωνε.

ἀστάρι κτλ. τούρκικο **ἀστάρ**—σώντυμα.

ἄσσαλος κτλ. **ἄσαλος** (!) εἶναι τὸ ἀτάσθαλος καὶ μὴ χάνεστε.

ἀφιονισμένος—ἔξω φρενῶν «ἐκ τοῦ ἀφηνιάξω» λέει; Θεὲ Δημητρίου! — Ἄπ' τὸ **ἀφιόνι**—ἄπιον. Εἶναι γνωστὸ, ὅτοι τρῶνε **ἀφιόνι**, πρὶ χωνέψει μὲτ' στο στομάχι τους, ποὺ εἶναι νὰ μὴν τοὺς μιλήγεις, κατόπι ἕμω; γίνονται διαχυτικοὶ καὶ τότε λέμε Ρωμαϊκὰ «**ἔσκασε τὰφιόνι**».

M. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ἡ λατέρνα ἔπαιζε τώρα ἓνα χορὸ τούρκικο καὶ ὁ περιστόφοι εἶχανε σηκωθεῖ καὶ τὴν χορεύανε μὲ τὰ χέρια ριχμένα ὁ ἓνας στὸν ὄμο τοῦ ἄλλου. Ὁ ἀδύνατος μὲ τὸ ζικὲ τὸν προσκισμένο, νέος, στὴ μέση κι αὐτὸς, πηδοῦτε χωρὶς νὰ ξέρει διόλου ἀπ' αὐτὸ τὸ χορὸ καὶ προσπαθοῦσε νὰ κάνει τὰ βήματα, ποὺ ἔκιναν εἰ συντρόφοι του. Οἱ ἄλλοι, ὁ νέος μὲ τὰ μικρὰ ρούχα καὶ ὁ κοντὸς μὲ τὰ γενάκια, ποὺ εἶχε ὑπερηγήσει στὸ Γαλλικὸ στρατὸ, στὴν ξένη λεγεὼνα καὶ εἶχε καὶ μετάλλιο, ἔμεναν στίς θέσεις των καὶ κύταζαν. Κοντὰ τους ἦ νέος ποὺ λεγότανε Γραμματικὴ, ὠχρή, μικρόσωμη, ἴσαμε δεκατεσσάρων χρόνων, ἂν καὶ φαινόταν ἀκόμα μικρότερη. Πρὸ ὀλίγου εἶχε κλάψει στὴν ἐνθύμηση τῆς πρὶν ζωῆς τῆς, τῆς καλῆς. Καὶ μαζὶ εἶχε πεῖ, στίς νέους φλους τῆς, πῶς τὸνομα Γραμματικὴ δὲν ἦταν τὸνομά τῆς, ἀλλοιῶς τὴ λέγανε, αὐτὸ τῆς τῶχανε δώσει καὶ μετὰ οἱ γυναῖκες. Δὲν τὴ βγάλανε οὔτε Ἀφροδίτη, Ἀρτεμη, οὔτε Ἀρετή, ὀνόματα, ποὺ συνηθίζουσε νὰ δίνουν, ἀλλὰ Γραμματικὴ. Καὶ ἡ αἰτία ἦταν ποὺ ἤξερε γράμματα, ἦτανε γραμματισμένη.

Ὁ πρώην στρατιώτης τῆς λεγεὼνας ὄλο ψιθύριζε δταν τὴν κύταζε.

— Τόσο μικρὴ!

Προτῆτερα εἶχε πεῖ, σάν κοσμογυρισμένος ποὺ ἦταν, πῶς στὴ Γαλλία ἡ ἀστυνομία δὲν παγαίνει ποτὲ τόσο

μικρὰ κορίτσια σὲ τέτοια μέρη. Αὐτὲ τὸ βεβαίωσε νέος ἐμποροπλοίαρχος νέος, ποὺ χόρευε τώρα μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους. Ὁ μαυροντυμένος νέος κύταζε τὸ γλυκὸ, ὠχρὸ προσωπάκι τῆς νέας μὲ συμπάθειαν, ἀλλὰ κι αὐτῆς τὰ μάτια συχνὰ πέρττανε πάνω του, τὸν κύταζαν καὶ μάλιστα ἔτταν αὐτὸς δὲν τὴν ἔδλεπε.

Καὶ ὁ χορὸς ἐκκολοουθοῦσε. Τώρα μάλιστα εἶχε ἐνκατευθεῖ καὶ τὸ ντέφι μὲ τὰ ζήλια, ποὺ χτυποῦσανε χτυποῦσαν. Τόπιζε ἓνας ἀδύνατος; ψηλὸς μὲ μαλλιὰ μικρὰ στυλπνά, μικρὰ ἴσμε τὰ φρύδια, χωρὶς σακκάκι καὶ μὲ παντοφλες κεντητὲς; στὰ γυμνά του, χωρὶς κάλτσες πόδια. Καὶ οἱ χορευτὲς διπλωναν, ξεδίπλωναν τὰ πόδια τους, χτυποῦσαν τίς πλάκες, πηδοῦσανε.

Οἱ γυναῖκες γύρω ἄλλες κχιτισμένες πάνω σὲ τραπέζια, ἄλλες σὲ καθίσματα κυτάζανε, μὲ σηκωμένα τὰ κοντὰ τους φουστάνια καὶ ἀνοιχτὰ πόδια. Καλτσες κόκκινες, ἄμπρες, γαλάζιες, ἔλα τὰ χρώματα ἦταν ἐκεῖ. Πιὸ πέρα λίγο ἀπ' τοὺς δύο νέους καὶ τὴν ὠχρὴ κόρη, εἶχε καθίσει μιὰ παρὲς ἀπ' ἀρκετοῦς: Ὅλοι κκονοτυμένοι καὶ μὲ κούκους, κασκέτα καὶ παλιὲς ρεπούμπλικες. Ὁ ἐμποροπλοίαρχος τοὺς γνώριζε. Ἦταν ὄλοι κλέφτες τοῦ λιμανιοῦ ὅπου δὲν ἄφιναν σχοινί, ἀλυσθεῖς, κλέβανε στάρι, ξύλα, σωστὲ λύκοι πεινασμένοι γινόντουσαν δταν ἡ νύχτα ἐρχόταν. Χωρὶς νὰ φωνάξουν κχιμιὰ ἀπ' τίς γυναῖκες, ποὺ ἐκπλωμνες ἦτανε στὰ καθίσματα καὶ πάνω στὰ τραπέζια, δείχοντας προκλητικὰ ἴσμε τὸ γόνι τὰ πόδια τους μὲ τίς χρυματιστὲς κάλτσες, εἶχαν καθίσει: κ' ἔφριχαν λαίμαργες μυτιὲς στὴν ὠχρὴ κόρη, ποὺ καθότανε μὲ τοὺς κκονοτυμένους νέους.

— Ἐ, ἔκανε, μετὰ ἀρκετὴ σιωπὴ, ἓνας ἀπ' αὐτοὺς, ἀδύνατος, κχιριδερός, ἀδικα τὴν ἔχουσε! ἀκόμα δὲν τῆς δώσανε ἄδεια νὰ δέχεται!

— Ἄς εἶνε .. εἶνε κομματάκι .. σάν ἀριστοκρατίτσα! εἶπε ἓνας ἄλλος κίτρινος μὲνα μεγάλο σιμάδι στὸ μάγουλο.

— Λένε πῶς ἦτανε ἀπὸ καλὴ φομίλια!

— Μὰ κὲγὼ γι'αὐτὸ τὴ θέλω!

— Καλὰ, ρὲ τσιφούτη, θέλε τη! Για δὲν κυτάτε! δὲν ξεκολᾶ ἀπ' τοὺς λιμοκοντόρους! εἶπε ἓνας ψηλὸς, ἓνας ἀνθρωπάρος μὲ ὄμους πλατιοὺς πολὺ.

— Μωρέ, γιὰ νάχε ἄδεια καὶ θάβλεπες ἂν θὰ τοὺς τὴν ἄφινε!

— Καὶ τί θάκνεες;

— Τί θάκνεα; Θὰ τοὺς τὴν ἔπαιρνε!

— Γεῖά σου, ρὲ λεβέντη! Καὶ νομίζεις σὺ, πῶς αὐτοὶ ἔτσι θὰ μένανε; Θὰ σὲ φοβοῦντουσαν καὶ θὰ σοῦ λέγανε - Ὅριστε τη; Θὰ σοῦ ρίχνανε, φουκαρά μου! Οὔτε φύλλος στὸν κόρφο σου!

— Ἐμένα;

— Γιατί τοὺς βλέπει μὲ κολάρα καὶ κλαὰ ρούχα.

— Ἐγὼ;

— Σώπα, ρε 'Αμερόληφτε, κλι τὸ παράκανεσ σή-
μερα μὲ τίς παληκαριές σου!

— Ἐγώ, ἐγώ!

— Ναι, σὺ!

— Βρὲ θὰ σοῦ ρίγανε!

— Μὰ γὰρ σταθῆτε, δὲ λέει: τάχα κηλά: Γιά τοὺς
λιμονοτόρους.

— Νὰ κι ὁ Λεμιάς, πού λαθαίνει τὸ λόγο.

Κάτι λόγια εἶπαν ἀκόμα κλι ξερνικά ἀρπαχτή-
κανε. Ἄλλοι μῆχανε σὴ μέτη γὰ τοὺς κρητήσου.

— Ἄσε με!

— Στάσου!

Τὰ καθίσματα πέσανε, ποτήρια, φλυτζάνια σπά-
σανε. Οἱ γυναῖκες φέγγανε μὲ φωνές, ἀφίνοντας, πολ-
λές, τὰ χρυσομένα πασομιάκια τους, φέγγανε μὲ τίς
κάλτσες, οἱ ἄντρες βγάλιναν ἔξω. Ὁ λατεροπαλίχτης
κι ὁ βελήθης του, συνηθισμένοι ἀπὸ τέτοιον, σταθίκανε
περλεργοί.

Σὲ μιὰ σπρωξιά μεγάλη ὁ 'Αμερόληφτος κυλήτη-
κε κάτω κλι τὰ μεγάλα πόδια τοῦ ἀνθρωπάρα τὸν
πκτούσανε.

— Ἦ φρουρά!

Στὶ βήθος τῆς μεγάλης αὐλῆς λόγχαε λάμψανε στὸ
μισοτικτόσι. Οἱ ἀλάνηδες χωρίσανε. Ὁ ἀνθρωπάρας
κρητούτε μιὰ λουρίδα ἐνὸς ρούχου στὰ χέρια του κλι
δὲν ἤξερε τίνοσ εἶνε. Εἶδε τὸν Τσιφούτη πέρα λίγο
γὰ στέκεται κλι γὰ βλέπει τὸν χέρι του πού βρέ-
θηκε μὲ μόνη σχεδὸν τὴν ἄπρη ριγωτὴ φόδρα, σχι-
σμένη κλι αὐτῆ. ἐνὸ τὸ ἔρασμα, τὸ περισσότερο, εἶχε
χαθεῖ.

✱

Ὁ νέος μὲ τὰ μαῦρα πῆγε κλι τὴν ἄλλη, βραδεῖα
κεῖ ζητώντας γὰ δεῖ τὰ νέκ. Ἄλλ' εἶδε ἔξω ἀπ' τὸ
καμικάκι τῆς, στήν αὐλή, πλῆθος γὰ στέκεται, κό-
σμος, ἀλῆτες, ἐργάτες τοῦ λιμανιοῦ, ναῦτες. Κεῖνη
τὴ στιγμή ἡ πόρτα τῆς ἀνοῖξε κλι φάνηκε γὰ βγαίνει
κάποιος κλι πίσω αὐτῆ. Θέλησε γὰ κλεισεῖ, ἀλλὰ τὸ
πλῆθος δὲν τὴν ἄφισε. Ἦνας ναύτης ψηλὸς πολὺ, ἔνας
γίνας, μπῆκε μπρός, ὑψώθηκε πάνω ἀπ' ὄλους. τὴν
ἀρπαξε πρῶτοντάς τὴν μέτη κλι μὲ ὀρμὴ ἔκλεισε
τὴν πόρτα.

Ὁ νέος ἔφυγε, ἐνὸ τὸ πλῆθος, ἔνας σφοδρὸς ταραντά,
ἡ πενήντα μαγακαράδιον, οὐρλιαζε, οὐρλιαζε κλι
σπρωχόταν ἔξω ἀπ' τὴν κλειστὴ πόρτα.

ΔΗΜΟΣΘ. Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

Στὴ Θεσσαλονίκη δ

ΝΟΥΜΑΣ

πουλιέται στὸ Βιβλιοπώλειο

ΚΑΣΤΡΙΝΑΚΗ καὶ ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΑ

'Οδὸς Ἐλ. Βενιζέλου ἀριθ. 105.

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΥ

Αγαπητὴ κ. Α. Ταγζοπούλε

Λε μουτχε γὰ διαβῶ το ἀρθρο του κ. Ν. Γιαν-
νίου, οὗτε το τελευταίον φύλλο τοῦ «Σοσιαλιστικὸ
Φύλλο» γὰ να μπορεσῶ να κρινῶ οσα γραφεῖς στο
«Χωρὶς Γραμματισμο» του φύλλου σου ἀριθ. 598.
Σοσιαλιστὴς ομοῦς κ' εἶμαι, θάθεο χορὸς μου να δια-
μαρτυρηθῶ γὰ τ' ἀδικίαν που μας κανεῖς λέγοντας
στὴν ἰδια στήλη «αρχινη να βρίζει ἀδικιόσσια κλι
σοσιαλιστικά». Ἀδύνητο να μπορεῖ να β' ζῶ κανεῖς
οχι ομοῦς κλι σοσιαλιστικῶ γιὰτι οἱ σοσιαλιστὴς δε
βρίζουνε. Σὺζήτουν τιμια κλι πάλαιμια μ' ἐπιχει-
ρηματα. Ἡ βρισια, ἔξω ἀπο τὸν ξηρὸ τέλοσιν, δαχνα
κ' ἀδυναμία στη σιζήτησῆ κ' οἱ σοσιαλιστὴς γχουν
τέτοια πιστὴ στον ἀγωνα τους να τὴν ἀρροισιῶσῆ
στην Ἰδέα τους που δὲν ξελαφτουν ποτε σε βαθμο να
καταφωρουνε στη βρισια κλι να πολεμουνε οἱ ἰδιοι
την Ἰδέα τους με ἀνιτην μεσα σαν τὴ βρισια.

Ἀ τειρες φορες ἀνοιξε τις στήλες του ο «Νουμας»
στοὺς Σοσιαλιστὴς. Περισυτεροσ ἀπο καθε ἑλληρικὸ
φύλλο—οχι βεβια τα σοσιαλιστικῶ—απο τις στήλες
του Νουμα διαλαλήθηξε το σοσιαλιστικὸ κερνημα.
Να γιὰτι σε παρακαλῶ, ἀπολοῦθωναις τις παρῆδοσεσ
σου, να δημοσιεφεις τούτο το κερνημα μου κλι να
διορθωσεσ τ' ἀδικίαν που μας κανεῖς ἀθελα σου.

Σαλονικη 25.9.16

Με ἀγαπητὴ κ' εχεμειση

Π. ΠΑΒΛΙΑΝΣ

Σ. τοῦ Ν. Ἄμα διαβ' μετ' ἡ Παρλιδῆς: τὰ «Σοσιαλιστικὰ
φύλλα» ἀ: χαρακτηρισεῖ ὁ ἰδιος, κλι ἀ: δώσει ὅποιο ὄνομα
θέλει, στὸ φέροσμο τοῦ Γιαννίου. Λέγο μᾶς σκοτίει αὐτό.
Ἔπειδὴ ὁ περιόσημος μεταφραστής τοῦ Κερνητοῦ τῆς ζωῆς
(Β' ἐκτ: «Νουμά» σελ. 252, στὰ «Χωρὶς γραμματισμο»)
μᾶς πῆρε τ' ἀδ' ἡ μας τοιμητινίζοντα: ἀδικίονα γὰ εσ ο-
σ ι α λ ι σ τ ι κ ῆ συνείδηση κλι εσ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ῆ
ἐλευθέρεια» κλι σοσιαλιστικῆ. δὲν ἔφορνε τί ἄλλο ἀκόμη,
χαρακτηρισεῖμα κλι μετ' τὸ ἀδύνητο στο φέροσμο του γὰ
σοσιαλιστικὴ βρισια. Σήμερα θάν τὸ χαρακτηριζῶμε ἀλ-
λιότινα τὸ φέροσμο του, πὸ βρισιῶ, βεβια, γιὰτι στὸ
χερσινὸ φυλλάδιο τοῦ περιοδικοῦ του δὲ εἶχε τὴν παλη-
καριὰ γὰ δημοσιεφει εἶνα γράμμα μου πού ἀνικνεύθε τις
συκοφαντίες του κλι τὸν κάθιξε σὴ θέση του. Μὰ ἀπὸ
τὸν κ. Ἰωαννῶ ὁ α μπορεῖ νον τὰ περιμένει κανεῖς. Εἶ-
ναι μῆτοσρα, οσὰ τέτια.